CYMDEITHAS GWAITH MAES
RHIFYN 35
TACHWEDD 2007

Cwis Hydrefol

gan Ian Keith Jones a Mark Hughes

1. Mae'r adar yma yn mudo i Gymru yn ystod yr Hydref.
Enwch yr adar, ac ymchwiliwch - o ble mae'r adar yn dechrau ei siwrne er mwyn cyrraedd ein gwlad ni?

Cliw - Meddyliwch am liw adennydd yr aderyn yma, a lleoliad y lliw. Dylai ei enw fod yn haws i'w ddarganfod wedyn.

Cliw - Meddyliwch pa fath o aderyn ydwy, a pa liw ydyw.

Go brin fod angen cliw arnoch gyda hon. Fedrwch chi ddarganfod cerdd amdani am 5 marc bonws?

---

2. Pa un o'r anifeiliad yma sy'n gaeafu?

a) Pathew
b) Gwiwer
c) Mochyn Daear

Pam bod rhai anifeiliaid yn gaeafu ac eraill yn mudo?
Ymchwiliwch i draddodiadau a chwedlau oedd yn esbonio i ble roedd adar yn mynd

dros y gaeaf. Yn arbenning yr ŵydd yma:

---

3. Mae'r dail ar droi i liwiau'r Hydref.
Allwch chi adnabod y goeden o ble ddaeth y ddeilen.

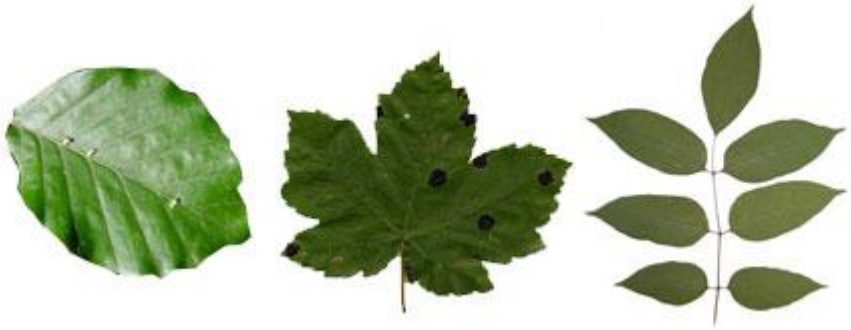

---

4. O ba goed mae'r hadau yma yn ffrwytho yn yr Hydref?

Ymchwiliwch ffyrdd i wneud 'concers' yn galetach ar gyfer y gem draddodiadol. (Cofiwch wisgo sbectols diogelwch!!)

Darganfyddwch os mae rhain yn troi'n glocwedd neu'n wrthglocwedd...

Sut fase chi'n defnyddio mochyn coed i ragdybio'r tywydd?

5a) Ymwelydd prin iawn.

Penglog!

Ond ar pa greadur fase chi'n dod o hyd i'r patrwm yma?

Darganfyddwch pam fod y creadur yn gwichian fel llygoden?

5b) Gwyfyn bach (llai na 1cm ar draws) sydd iw weld yn yr Hydref.

Adnabyddwch ef.

Beth sydd yn arbenning am ei hadenydd?

---

6. Bydd rhain yn chwilio am le i dreulio'r gaeaf gyda hyn.
Beth yw'r gwahaniaeth rhwng broga a llyffant?
Llyffant neu broga sydd yn gaeafu ar waelod y pwll?

---

7. Ymchwiliwch i gylch bywyd gwas y neidr.
Am ba hyd bydd gwas y neidr yn byw yn y dŵr?

---

8. Ymchwiliwch i deithiau anhygoel rhai o anifeiliaid Cymru.
e.e. yr eog, gwennol, morfilod. Fedrwch chi greu map i ddangos eu siwrne?

ATEBION

1. a) Coch dan Adain o Llychlyn
   b) Gwydd Ddu o Spitzbergen
   c) Alarch y Gogledd o Wlad yr Ia

2 Pathew

3 a) Ffawydden
   b) Sycamorwydden
   c) Onnen

4 a) Castanwydden
   b) Sycamorwydden
   c) Coeden Binwydd

5 a) Gwalch Wyfyn y Penglog
   b) Gwyfyn Ugain Pluen

6 Bydd y brogan yn cysgu ar y tir tra bod y llyffant yn tueddu i gysgu ar waelod y pwll.

7 Gall gwas y neidr dreulio hyd at 3 mlynedd yn byw yn y dŵr yn hela.